

Аксюк Н.М.,

аспірант кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

Повітряні транспортні засоби як предмет порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту (ст. 276 КК України)

Одним із предметів злочину, передбаченого статтею 276 КК України “Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту” є транспортні засоби повітряного транспорту.

Слід розглянути їх ознаки та види, для чого треба звернутися до чинного законодавства.

Так, згідно ст. 1 Повітряного кодексу України повітряний транспорт включає повітряні судна - апарати, що підтримуються в атмосфері у результаті їх взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні [1].

До них належать літаки, вертольоти, планери тощо (п. 2.1.5 Правил видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні, затверджених наказом Мінтрансу від 7 грудня 1998 р. № 486) [2].

Літак – повітряне судно, важче за повітря, що приводиться до руху силовою установкою і підйомна сила якого в польоті створюється переважно за рахунок аеродинамічних реакцій на нерухомих поверхнях за даних умов польоту.

Вертоліт – повітряне судно, важче за повітря, що підтримується в польоті переважно за рахунок реакції повітря з одним або декількома несучими гвинтами, що обертаються силовою установкою навколо осей, які знаходяться приблизно у вертикальному положенні.

Планер – повітряне судно, важче за повітря, що не приводиться до руху силовою установкою і підйомна сила якого створюється переважно за рахунок аеродинамічних реакцій на нерухомих поверхнях за даних умов польоту [2].

Отже, можна виділити три основні ознаки повітряного судна:

1. являє собою пристрій, призначений для польотів (літальний апарат), тобто для пересування по повітрю. Дана ознака використовується для відмежування повітряного судна від земних і водних транспортних засобів;

2. середовище використання – навколосемний повітряний простір (атмосфера). Повітряним судном є не будь-який літальний апарат, а виключно атмосферний. Тому космічні літальні апарати (космічні кораблі, штучні супутники Землі, космічні зонди) і інші засоби космічної техніки не належать до повітряних суден і не можуть бути предметом злочину, передбаченого ст. 276 КК України. Однак у зв'язку з появою космічних кораблів типу «Шаттл» і «Буран» (а також їх сучасних аналогів), що поєднують в собі характеристики повітряного судна і космічного корабля, поняття повітряного судна вимагає відповідного корегування [3, с. 90];

3) спосіб пересування заснований на реакції їх взаємодії з повітрям, відмінної від взаємодії з повітрям, відбитим від земної поверхні землі або води. У зв'язку з цим судна на повітряній подушці і екраноплани не належать до повітряних суден (є водними транспортними засобами).

Транспортні засоби визнаються повітряними незалежно від того, в якому віданні або власності вони перебувають. Не відноситься до предмету розглядуваного злочину літальні апарати, які є предметом злочину, передбаченого ст. 416 КК України (за умови, що вони належать до військового майна [4, с. 995] та вчинення даного злочину військовослужбовцем). У всіх інших випадках дії винної особи слід кваліфікувати за ст. 276 КК України.

Отже, точне встановлення ознак та видів транспортних засобів повітряного транспорту має важливе значення для визначення предмета злочину, передбаченого ст. 276 КК України, правильної кваліфікації вчиненого діяння і призначення покарання.

Список використаних джерел

1. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/3393-17>.
2. Правила видачі свідоцтв авіаційному персоналу в Україні : затв. Наказом Міністерства транспорту України від 7 грудня 1998 року № 486 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0833-98>.
3. Энциклопедия уголовного права. Т. 24. Преступления против безопасности и эксплуатации транспорта – Издание профессора Малинина – МИЭП при МПА ЕврАзЭС. – СПб., 2014. – 697 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д.С. Азаров, В.К. Грищук, А.В. Савченко [та ін.] ; за ред. О.М. Джужі, А.В. Савченка, В.В. Чернея. – К. : Юрінком Інтер, 2017. – 1104 с.